

การตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยของประชากรวัยแรงงานไทย:
เปรียบเทียบข้อมูล พ.ศ. 2534 กับ พ.ศ. 2539

นางสาวนฤดี สังสีแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-611-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

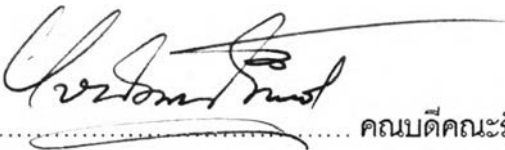
DECISION ON TREATMENT OF ILLNESS OF THE LABOUR FORCE
IN THAILAND : 1991 DATA IN COMPARISON WITH 1996 DATA

Miss Narudee Sungseekeaw

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Demography
Department of Sociology and Anthropology
Faculty of Political Science
Chulalongkom University
Academic Year 1999
ISBN 974-334-611-2

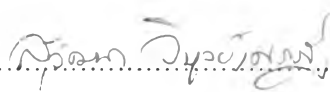
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยของประชากร
วัยแรงงานไทย: เปรียบเทียบชุดข้อมูล พ.ศ. 2534 กับ พ.ศ. 2539
โดย นางสาวนฤดี สังข์แก้ว
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์

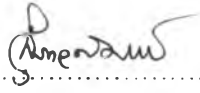
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นพวรรณ จงวัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาวดี มิตรสมหวัง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ อัจฉรา เอ็นท์)

นฤดี สังสีแก้ว : การตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยของประชากรวัยแรงงานไทย: เปรียบเทียบข้อมูล พ.ศ. 2534 กับ พ.ศ. 2539 (Decision on Treatment of Illness of the Labour Force in Thailand: 1991 data in comparison with 1996 data) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ :94 หน้า. ISBN 974-334-611-2

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และภาวะสุขภาพของประชากรวัยแรงงานกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย พ.ศ. 2534 เปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2539 โดยใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยเรื่องการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539 ซึ่งดำเนินการศึกษาโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย/รู้สึกไม่สบายด้วยโรค/อาการต่างๆในรอบ 2 สัปดาห์ก่อนสำรวจ พ.ศ. 2534 ได้ จำนวนตัวอย่าง 7,341,914 ราย พ.ศ. 2539 ได้จำนวนตัวอย่าง 4,928,076 ราย

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยของประชากรวัยแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2534 กับ พ.ศ. 2539 พบว่า พ.ศ. 2534 ประชากรวัยแรงงานมีการตัดสินใจรักษาพยาบาลโดยวิธีที่อยากกินเองสูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นการรักษาโดยวิธีแผนปัจจุบัน การไม่รักษาอะไร และการรักษาด้วยวิธีอื่นๆ ตามลำดับ ส่วน พ.ศ. 2539 พบว่าประชากรวัยแรงงานมีการตัดสินใจรักษาพยาบาลโดยวิธีแผนปัจจุบันสูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นการตัดสินใจรักษาโดยการซื้อยากินเอง การไม่รักษาอะไร และการรักษาโดยวิธีอื่นๆ และเมื่อเปรียบเทียบวิธีการรักษาด้วยวิธีเดียวกัน ระหว่าง 2 ปี พบว่าสัดส่วนการรักษาโดยวิธีที่อยากกินเอง การไม่รักษาโดยวิธีใดเลย และการรักษาโดยวิธีอื่นๆ ใน พ.ศ. 2539 ลดลงจาก พ.ศ. 2534 ส่วนสัดส่วนการรักษาโดยวิธีแผนปัจจุบัน ใน พ.ศ. 2539 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2534

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และภาวะสุขภาพกับการตัดสินใจรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย พบว่าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยที่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ เพศ อายุ การศึกษา ภาคที่อยู่อาศัย โรคที่เจ็บป่วย ความรุนแรงของการเจ็บป่วย โดยพบว่า ประชากรวัยแรงงานเพศหญิงมีการตัดสินใจรักษาพยาบาลโดยวิธีแผนปัจจุบันในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศชาย ผู้ที่มีอายุ 45-59 ปี มีการตัดสินใจรักษาพยาบาลโดยวิธีแผนปัจจุบันในสัดส่วนที่สูงกว่า ผู้ที่มีอายุ 15-29 ปี และ 30-44 ปี ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีการตัดสินใจรักษาพยาบาลโดยการซื้อยากินเองสูงกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสูงกว่า ผู้ที่อยู่ในภาคใต้มีการตัดสินใจรักษาพยาบาลโดยการซื้อยากินเองน้อยกว่าผู้ที่อยู่ภาคอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่เจ็บป่วยด้วยโรคเฉียบพลันและเจ็บป่วยในระดับไม่รุนแรงมีการตัดสินใจรักษาพยาบาลโดยการซื้อยากินเองสูงกว่าผู้ที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและมีการเจ็บป่วยในระดับที่รุนแรง

ภาควิชา	สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา	ประชากรศาสตร์	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา	2542	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

NARUDEE SUNGSEEKEAW: DECISION ON TREATMENT OF ILLNESS
OF THE LOBOUR FORCE IN THAILAND: 1991 DATA IN
COMPARISON WITH 1996 DATA. THESIS ADVISOR ASSIST. PROF.
SUVATHANA VIBULSRESTH, Ph.D. 94 pp. ISBN 974-334-611-2

The objective of this study was to investigate the relationship between socio - economic, demographic factors, including health status of labour force and disicion on treatment of illness. Data used in this study were derived from the Health and Welfare survey conducted by the National Statistical Office, in 1991 and 1996. The samples were those who reported ill or not feeling well during the two weeks before the survey. There were 7,341,914 persons in 1991 and 4,928,076 persons in 1996.

The results of the study showed that in 1991 the majority of labour force who were ill chose self treatment, followed by using modern medicine, no treatment and other methods. On the contrary in 1996 most of the labour force used modern medicine, other popular choices were self treatment, no treatment and other methods. However, it was also found that 1996 the proportion of labour force who used self treatment, no treatment and other methods were less than those of 1991.

Several socio - economic and demographic factors such as age, sex, education and region were correlated with decision on treatment of illness as hypothesized.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข จนกระทั่งวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์นพวรรณ จงวัฒนา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาวดี มิตรสมหวัง และอาจารย์ อัจฉรา เอ็นซ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ และสละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ไข

ขอขอบพระคุณสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ของสถาบันประชากรศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ให้

ขอขอบพระคุณ คุณสุภาพร อรุณรักษ์สมบัติ ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ รุ่นพี่ภาควิชาอนามัยhek สถาบันประชากรศาสตร์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณตา-คุณยาย คุณพ่อ-คุณแม่ พี่และน้องๆ ที่เป็นแรงใจในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
แนวความคิดเชิงทฤษฎี.....	6
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	21
สมมุติฐานการศึกษา.....	22
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	23
2 ระเบียบวิธีวิจัยและภูมิหลังของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย	24
แหล่งข้อมูลและวิธีการสำรวจ.....	24
ขอบเขตของการศึกษา.....	25
ข้อจำกัดของการศึกษา.....	25
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	25
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	26
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	29
ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย	29
3 ผลการศึกษา	42
การตัดสินใจเกี่ยวกับหารักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยของประชากรวัย	
แรงงาน.....	42
ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมและ	
สิ่งแวดล้อมของประชากรวัยแรงงาน จำแนกตามการตัดสินใจ	
เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	สรุปและข้อเสนอแนะ.....	76
	ลักษณะทั่วไปของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย.....	77
	การตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยของประชากร วัยแรงงาน.....	78
	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และภาวะสุขภาพกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย.....	79
	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	80
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	82
	รายการอ้างอิง.....	83
	ภาคผนวก.....	88
	ประวัติผู้วิจัย.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การกระจายร้อยละของประชากรทั้งประเทศ จำแนกตามกลุ่มอายุและ การเจ็บป่วย พ.ศ.2534 และ พ.ศ. 2539.....	30
2 การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย จำแนกตาม ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	34
3 การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย จำแนกตาม ลักษณะโรคที่เจ็บป่วย ความรุนแรงของการเจ็บป่วย และ เขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	37
4 การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย จำแนกตาม ลักษณะโรคที่เจ็บป่วย ความรุนแรงของการเจ็บป่วย และภาคที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ.2539.....	39
5 การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย จำแนกตาม การตัดสินใจ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยเปรียบเทียบ ข้อมูล พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	44
6 การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วย จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยและเขตที่อยู่อาศัย เปรียบเทียบข้อมูล พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	47
7 การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย เพศ และเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	49
8 การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับ การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย กลุ่มอายุ และเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.	52
9 การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล สถานภาพสมรส แลเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย อาชีพ และเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	58
11	การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ระดับการศึกษา และเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ.2539.....	62
12	การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ.2539.....	65
13	การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ภาคและเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	68
14	การกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ลักษณะโรค และเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539.....	71
15	แสดงการกระจายร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่เจ็บป่วยจำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ระดับความรุนแรงและเขตที่อยู่อาศัย พ.ศ.2534 และ พ.ศ. 2539	73
16	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และภาวะสุขภาพ กับการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย.....	79